

My ľudia odnepamäti túžime po *nedotknutom svete*. Musíme uznať, že ho nemáme. Veľmi by nám však pomohol aspoň *jasný svet*. Aspoň o záblesk jasného sveta sa však môžeme pričiniť vlastnými slovami. Dovolím si tvrdiť, že tam, kde sú vo vzájomnej harmónii myslenie, slová a konanie človeka, tam sa otvára raj na zemi.

*Priamočiari ľudia sú ako slnečné lúče
- nemožno ich pokriviť!*

Smiech ako vitamínová injekcia

Prísnejší, vážnejší čitatelia možno zvrastili čelo, keď som problémové témy približovala trochu humorne. Máte pravdu, o chybách, ktoré robíme v komunikácii, by sa dalo písať aj veľmi vážne. Pochybujem však, že sa dá písať o chybách v komunikácii bez toho, aby človek nepoukázal na liečivú silu smiechu. Spontánny, nevyumelkovaný, srdečný smiech, bez prvkov sarkazmu a výsmechu, je „špičkový liek“ na skleslú náladu a ubolenú dušu. S polovicou súčasných psychoterapeutov by sme sa nestretali, keby sa v našej spoločnosti viac smialo.

V predchádzajúcich kapitolách som sa snažila priblížiť bežné chyby, ktorých sa v komunikácii dopúšťame. Každý môže rozpoznať vlastné slabosti a mierne skorigovať vlastné „spôsoby komunikácie“. V tejto kapitole by som chcela posilniť tých, ktorých partner alebo partnerka sa dopúšťajú uvedených chýb a *nekorigujú* ich. Musia toho veľa vydržať, aby nestratili vnútornú rovnováhu. Pritom môžu byť nahnevaní, utrpení, zarmútení, starí a šediví. Ale nie sú povinní znášať to. Aj oni môžu zostať duchom mladí, občas si zaspievať nejakú pesničku a tešiť sa zo života. Ak nestratia schopnosť smiať sa a začnú ju používať ako ochranu.

Innsbrucký biskup Reinhold Stecher¹², slávny vďaka svojim múdрым kázňam, raz uviedol príklad hrozného rozhovoru, ktorý sa dá zvládnuť pomocou humoru:

Jedného rána sa dolinou vlečie autobus plný ľudí dochádzajúcich za prácou z vidieka do mesta. Hneď za šoférom sedí tichý, malý páter, kapucín, ktorý bol pomôcť v susednej dedine a vracia sa späť do kláštora. Využíva čas a snaží sa čítať si zo svojho breviára.

Na ďalšej zastávke nastúpia do autobusu hluční pasažieri. Jeden z nových cestujúcich má už dosť „pod čapicou“. Je trochu nevychovaný a nemá veľké zábrany. Svojou hlučnosťou strháva na seba pozornosť celého autobusu. Vtom zbadá kapucínskeho pátra. Myslí si, že objavil svoju obeť.

„Ty, páter,“ začne provokatívne, „musím ti niečo povedať. Ja som na ženy ako býk!“

Páter nereaguje a ešte viac sa sklóni nad breviár. To podguráženému cestujúcemu ešte dodá odvahy. Chystá sa mu dať takú lekciu, že nebude vedieť, „kam z konopí“.

„Ale vieš páter, deti mať nebudem!“

V autobuse zostane ticho.

Vtom páter zdvihne hlavu a povie: „Potom si vôl!“ A vráti sa k svojmu breviáru...

V autobuse sa spustí vlna hlasného smiechu. Ani šofér viac nevie pokračovať v bezpečnej jazde, s ťažkosťami vyberá zákrutu a rukami udiera od

smiechu do volantú. Muž so silnými rečami podozrivo vystúpi hneď na nasledujúcej zastávke. Sprevádza ho ozvena smiechu.

•••

Samozrejme, človek by musel byť pohotový! Len to však nestačí. Potrebná je aj určitá prímes, aby sme mohli nasledovať vzor spomínaného pátra. Človek si musí byť vedomý vlastnej nedotknuteľnej hodnoty! Dôstojnosti, od ktorej sa odrazí akákoľvek provokácia bez toho, aby zanechala čo i len najmenší škrabanec. Kto si uvedomuje svoju dôstojnosť, toho sa nedotknú žiadne škaredé slová. Ponechá ich tomu, kto ich vysloví. Len v takom prípade sa môže stať čosi nečakané: vlastnosti provokátora pominú, splynú s črtami hlúpeho, úbohého, detinského outsidera. Spontánny výrok „...si vôl“ znamená asi toľko: „...si úbohý, hlúpy chlapík, ktorého mi je iba ak ľúto!“ Oslobodzujúci smiech vychádza z láskavosti.

Reinhold Stecher vyjadril to isté teologicky.

Komentár Reinholda Stechera

Čo by sa stalo, keby páter reagoval rovnako hrubo a bránil by sa s tvárou plnou hnevu proti takej nehanebnej urážke? Čo by sa stalo? Malý čert, ktorý sedel na výfuku autobusu, by sa len potichu uškrňal.

To sa mu však nepodarilo. A na najbližšej zastávke rýchlo z výfuku zoskočil ako ten „vôl“.

•••

Záver: tí, ktorí musia čeliť komunikácii obsahujúcej uvedené chyby, majú šancu šetriť vlastné nervy, dorásť tomuto bremenu. Slová, ktoré vyriekol ich partner, musia „otočiť“ a vrátiť mu ich späť odzbrojené a plné humoru. Čím sú tie slová pohrdavejšie, tým väčšou kľatbou sú pre ich autora, nie pre adresáta. To, čo vyslovíme, sa nám zakaždým vráti ako bumerang. Kto to pochopil, môže suverénne reagovať, mlčať alebo sa smiať. Závisí to od toho, o čo sa „malý čertík“ práve pokúša, lebo v tom je štrbinka, ktorá je vždy plná súcitu.

Židovské príslovie z Antverp znie: „Hodnotu diamantu môžeme zistiť až vtedy, keď ho otáčame, hodnotu človeka vtedy, keď ho vytáčame.“ Áno a ešte raz áno! Chyby v komunikácii sú najťažšie skúšky spoluzitia, v ktorých treba obstáť s bravúrnym humorom!

S „prevrátením“ viet a s humorom sa stretne-
me v zábavnej anekdote od Reinholda Stechera¹³,
v ktorej ide o prváčika, pôsobiaceho spočiatku veľ-
mi placho a ticho. Ale potom...

Na záver prvej triedy bol Jožko už smelý chla-
pec. Už nemal zábrany rozprávať. Na konci škol-
ského roka ho učiteľ vyzval, aby mi povedal takéto
krátke poďakovanie:

„Ďakujeme vám za vašu námahu
a želáme pekné prázdniny...“

Na poslednej vyučovacej hodine sa Jožko predomňa postavil a spustil:

„Želáme vám veľa námahy
a ďakujeme za prázdniny!“

a so žiarivým úsmevom mi podal veľkú kyticu ruží...

•••

To bola ale vitamínová injekcia! Vtedy určite za-
budol na všetku námahu, ktorú počas školského
roka vynaložil, vrátane tej, ktorú mu Jožko omy-
lom zaželal. Preto radím: „Buďte ako deti, keď sa
vás druhí pokúšajú neprímerane upokojovať, keď
mudrujú, keď sa navzájom nechápete alebo keď sa
úmyselne či neúmyselne v rozhovore míňate. Otoč-
te to, čo sa k vám nehodí a pošlite to späť, šibalsky
ako páter a nevinne ako Jožko!“

*Vtipní ľudia sa nedajú vyprovokovať
ani ponížiť.*